

ELŐSZÓ

A kronológia egyrészt azon események tárgyyszerű leírását tartalmazza, amelyek befolyásolták a vajdasági magyarság helyzetét, közösségként való fejlődését vagy visszafejlődését.

Másrészt gyakran és terjedelmesen idéztem azokból a dokumentumokból és szerzői közlésekből, amelyek egy adott időszakra jellemző nézeteket, szemléletmódot tükröznek, mert még nem készültek el a vonatkozó dokumentum- és szöveggyűjtemények, amelyekre mint a források könnyen elérhető helyére hivatkozni lehetne.

Elsősorban a korábban még fel nem tárt vagy a szélesebb közönség számára nem hozzáférhető forrásokra igyekeztem támaszkodni.

Társadalomtörténeti megközelítésre törekedtem igyekezvén egyaránt bemutatni a közösség integrációs/dezintegrációs folyamatainak demográfiai, gazdasági, politikai és kulturális vonatkozásait.

A vajdasági magyarság mint nemzeti közösség „határainak” definiálása tekintetében abból indultam ki, hogy e határok mind regionálisan, mind az identitás szélessége tekintetében lazák, s a kronológiában inkább a tágabb, mint szűkebb értelmezést alkalmaztam.

A kronológiába mindenekelőtt felvettem a vajdasági magyarság belső életének eseményeit – az ezekről tanúskodó tételek képezik az anyag gerincét. Emellett beiktattam azokat a legfontosabb eseményeket is, amelyek Jugoszlávia, s azon belül a Vajdaság helyzetét befolyásolták, amelyek meghatározták a magyar–jugoszláv államközi viszonyt, illetve a magyar államnak a határon túli magyarság helyzetével kapcsolatos magatartását. Harmadrészt kitértem bizonyos mértékben a más jugoszláviai nemzeti közösségek életében lezajló legjellemzőbb mozzanatokra is, hogy alkalmat adjak az összehasonlításra, annak megítélésére, hogy mi az, ami magának a kisebbségi léthelyzetnek a folyománya, s mi az, ami kívülről vagy belülről befolyásolt.

Ott, ahol a forrás megbízhatatlannak tűnt, magát a közlés tényét vettem a kronológiai tétel alapjául. Az azonos eseményre vonatkozó, egymásnak ellentmondó közléseket külön szövegegyesékként dolgoztam fel, és mindegyiknél utaltam a forrásra.

A folyamatoknak a napi sajtóban való tükröződését alapvetően az Újvidéki Rádió eddig még nem publikált műsoranyaga alapján mutattam be, és ezt egészítettem ki a *Magyar Szó* szemlélésével. A fontosabb csomópontok esetében feldolgoztam az egyéb időszaki kiadványok vonatkozó közléseit is.

Igyekeztem minél nagyobb mértékben felhasználni két nem sajtó jellegű forrást: a korszak szereplőivel készített életinterjúimat, valamint az adott időszakban keletkezett hivatali és magánlevelezést.

A levéltári források tekintetében a belgrádi magyar nagykövetségnek a Magyar Országos Levéltárban található iratanyagát használtam.

A tételekben szereplő adatok forrásait jegyzetekben adtam meg. Ezekkel igyekeztem gazdaságosan bánni. Nem tüntettem fel a forrást, ha az a napilapnak az eseményt követő napon megjelent számából, illetve az Újvidéki Rádió aznapi adásából származik. A másodlagos forrás adatait rövidítve közlöm, ha az abból származó idézetek száma a kötetben meghaladja az ötöt. A rövidítések jegyzéke a kronológiai tételek után következik. A kéziratként megjelölt források a kronológia szerzőjénél találhatók.

A tételek közötti > jellel jelzett kereszthivatkozásokat csak akkor alkalmaztam, ha az adott tétel megértése szempontjából nélkülözhetetlennek ítélttem, vagy ha a legfontosabb időpontnál összefoglaltam az adott témára vonatkozó ismereteket.

Egy-egy kötetet csak a legszükségesebb apparátussal láttam el. A részletes forrás- és irodalomjegyzék, az időrend tekintetében egyesített, ugyanakkor névmutatóra és tárgymutatóra bontott, rövid lexikonszócikkekkel bővített mutató a kronológiasorozat zárókötetét képezi majd.

Újvidék–Budapest, 2012. szeptember 25.

